

Investigating the relationship between cognitive styles, cognitive and metacognitive strategies with self-esteem and social adjustment in Islamic Azad University students

Anahita Khajavi: Master's student in Educational Psychology, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Sasan Bavi*: Faculty Member, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Abstract

Purpose: Introduction: In today's world, the main issue is training people who can think correctly and to face the amazing developments of the current century, increasingly use metacognitive strategies to make appropriate decisions and solve complex problems of society. The aim of the current research was to investigate the relationship between cognitive styles, cognitive and metacognitive strategies with self-esteem and social adjustment in Azad Islamic University, Ahvaz branch in 1401.

Methods: According to the purpose of this research, it was applied and cross-sectional in terms of the method of data collection. The research method was descriptive-analytical. The target population is all students of Ahvaz Islamic Azad University, which was selected by cluster random sampling with a sample size of 100 people. The research tools are the Latent Forms Group Test by Witkin and colleagues (1971), Karmi Learning Strategies Questionnaire (2011), Sinha and Singh's Social Adaptation Questionnaire (1993), and Cooper Smith's Self-Esteem Questionnaire (1967).

Findings: The results of extracted raw data, collection tools were analyzed with SPSS 18 software and according to the design method, the statistical analysis method is fundamental or focal correlation.

Conclusion: The results showed that there is a significant relationship between cognitive styles, cognitive and metacognitive strategies, self-esteem and social compatibility of Islamic Azad University.

Keywords: cognitive style, cognitive and metacognitive strategy, self-esteem, social compatibility.

***Corresponding author:** Faculty Member, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Email: sasanbavi@gmail.com

Investigating the relationship between cognitive styles, cognitive and metacognitive strategies with self-esteem and social adjustment in Islamic Azad University students

Introduction: Cognitive and metacognitive strategies are among the main factors affecting academic progress and learning, and unlike intelligence, they can be taught and learned (Seif, 2019). Motivational processes have a significant impact on metacognitive and cognitive performance and can be considered as a positive and effective factor in learning and academic progress. Having self-esteem and social compatibility is one of the elements of personal and social health. In order to have a dynamic society and create the necessary background for scientific and economic progress, it is necessary to educate people with a sense of self-efficacy and high social compatibility. Therefore, it is important to carry out research that emphasizes the importance of the effect of cognitive and metacognitive strategies, motivation and adaptation and tries to investigate the interactive effect of cognitive and motivational domains.

Methodology: Considering its purpose, this research is an applied research and in terms of the data collection method, it is cross-sectional. The research method in this study is descriptive-analytical. The intended community is all students of Azad Islamic University, Ahvaz branch. The research method is correlation type and the sample size is 100 people. Also, cluster random sampling method was used to select the required sample in this study. The tools used in this research were group test of latent forms, Karimi learning strategies questionnaire (2011), Sinha and Singh's social adjustment questionnaire (1993) and Cooper Smith's self-esteem questionnaire (1967). The analysis of the results of extracted raw data, collection tools was done with SPSS software and according to the design method, statistical analysis method, fundamental or focal correlation was used.

Results: The results showed that at a significance level of less than 0.05, there is a significant relationship between cognitive styles, metacognitive cognitive strategies, self-esteem and social adjustment with $T=70.93$ among the students of Islamic Azad University, Ahvaz branch.

Keywords: cognitive style, cognitive and metacognitive strategy, self-esteem, social compatibility

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال سیزدهم، فصلنامه زمستان ۱۴۰۱

بررسی رابطه سبک های شناختی، راهبردهای شناختی و فراشناختی با عزت نفس و سازگاری اجتماعی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

آناهیتا خواجهوی*: دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

ساسان باوی: عضو هیات علمی، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

چکیده

مقدمه: در دنیای کنونی موضوع اساسی، تربیت انسانهایی است که بتوانند درست فکر کنند و برای روبرو شدن با تحولات شگفت انگیز قرن حاضر به طور فزاینده‌ای راهبردهای فراشناختی را برای تصمیم گیری مناسب و حل مسائل پیچیده‌ی جامعه بکار برند. هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه سبکهای شناختی، راهبردهای شناختی و فراشناختی با عزت نفس و سازگاری اجتماعی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز در سال ۱۴۰۱ بود.

روش کار: این پژوهش با توجه به هدف از نوع کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها مقطعی بود. روش پژوهش نیز توصیفی-تحلیلی بود. جامعه مورد نظر کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز که با روش نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای با حجم نمونه ۱۰۰ نفر انتخاب شد. ابزار پژوهش آزمون گروهی شکل‌های نهفته بوسیله ویتکین و همکاران (۱۹۷۱)، پرسشنامه راهبردهای یادگیری کرمی (۱۳۸۱)، پرسشنامه سازگاری اجتماعی سینها و سینگ (۱۹۹۳) و پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) می‌باشد.

نتایج: نتایج داده‌های خام استخراجی، ابزارهای گردآوری با نرم افزار SPSS ۱۸ تجزیه تحلیل شد و با توجه به روش طرح، روش تجزیه و تحلیل اماری، همبستگی بنیادی یا کانونی می‌باشد. **نتیجه گیری:** نتایج نشان داد بین سبک های شناختی راهبردهای شناختی و فراشناختی با عزت نفس و سازگاری اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی رابطه معنادار وجود دارد.

واژگان کلیدی: سبک شناختی، راهبرد شناختی و فراشناختی، عزت نفس، سازگاری اجتماعی

***نویسنده مسؤول:** عضو هیات علمی، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

Email: sasanbavi@gmail.com

مقدمه

راهبرد های شناختی و فراشناختی از مهمترین ابزارهای یادگیری و عزت نفس و سازگاری اجتماعی از مولفه های مهم و تاثیر گذار بر عملکرد دانشجویان می باشند. سبک شناختی یکی از مباحثی است که به تفاوت های فردی در جریان یادگیری اشاره دارد و با ورود آن به ادبیات روانشناسی تعاریف گوناگونی برای آن ارائه شده است. افراد از لحاظ توانایی های ذهنی، روش های آموختن، سبک و سرعت یادگیری، علاقه و انگیزش نسبت به کسب دانش و انجام فعالیتهای تحصیلی با هم تفاوت دارند. در واقع یکی از موضوعات مرتبط با تفاوت های فردی در یادگیری روش ها و راه های یادگیری آنهاست. راهبردهای شناختی ابزارهای یادگیری هستند. راهبردهای شناختی در واقع راهبردهای یادگیری و یادآوری هستند. از سوی دیگر، راهبردهای فراشناختی ابزارهایی هستند برای هدایت راهبردهای شناختی و نظارت بر آنها. از جمله این راهبردها می توان تعیین هدف برای یادگیری، طرح سؤال دربارهی مطالبی که خوانده می شوند، ارزشیابی از آنچه خوانده شده است، و تنظیم سرعت مطالعه را نام برد. دوران دانشجویی دوران مهیج و پرچالش برای دانشجویان است.

سبکهای شناختی عادات یا رفتارهای ذهنی منظمی اند که به راه حل مسئله، پردازش یا نقشههای ذهنی میپردازند و براساس تواناییهای اولیه و پایهای فرد بنا میشوند. سبکهای شناختی به طور منطقی در مورد رجحان شناختی به تلاش فرد برای یادگیری موضوع، متفاوت خواهد بود. در واقع این سبکها تواناییهای بالقوه دائمیاند که از فردی به فرد دیگر متغیرند. سبکها ممکن است بر یادگیری به خصوص بر نحوه عملکرد فرد تأثیر بگذارند (دینر، ۲۰۰۰).

عزت نفس جنبه ای از خودپنداره و قطعی ترین عامل در رشد روانی افراد بوده و قضاوتی است که فرد در مورد ارزش خود دارد در واقع می توان گفت درجه و ارزشی است که یک فرد به خودش نسبت میدهد. از ابعاد عزت

نفس می توان به بعد اجتماعی (احساسی که یک شخص در مورد خودش به عنوان یک دوست برای دیگران دارد)، بعد تحصیلی (منطبق دانستن خود با معیارهای مطلوب تحصیلی)، بعد خانوادگی (احساسات فرد درباره ی خود به عنوان عضوی از خانواده) و بعد عزت نفس عمومی (ارزیابی عمومی تری از خود است که به ارزیابی خود در تمام زمینه ها می پردازد) اشاره کرد. عزت نفس از عوامل درونی و بیرونی تاثیر می پذیرد، منظور از عوامل درونی عواملی است که از درون نشات می گیرد یا خود شخص آن را ایجاد می کند، نظرها، باورها، اعمال یا رفتار (عسگری، ۱۳۹۵).

دانشجویان به عنوان سرمایه های ملی و نیروی انسانی سازنده ی فردا همواره مورد توجه خاص برنامه ریزان و سیاست گذاران جامعه بوده اند. به همین دلیل ضروری است دانشجویان مهارت و توانایی کافی برای مقابله سالم و متنوع با مشکلات داشته باشند تا بتوانند از سلامت جسمی و روانی خود محافظت کنند و به رشد شخصیت و ارتقای سلامت خود ادامه دهند (رضایی، ۱۳۹۳). دستیابی به حداکثر سازگاری اجتماعی و وجود عزت نفس از جمله اهداف عالی آموزش است. سازگاری اجتماعی مهم ترین نشانهی سلامت روان می باشد

در محیط های آموزشی کسانی هستند که با اینکه استعداد معمولی محسوب می شوند ولی عملکرد عالی و پیشرفت تحصیلی بسیار خوبی دارند و در مقایسه با همکلاسی های خود که ممکن است تفاوتی در استعداد و امکانات ندارند ولی در روند آموزشی تفاوت محسوسی با آنها داشته باشند (اسمیان، ۲۰۰۴) در واقع علت این تفاوت با وجود شرایط مشابه، تفاوت در راهبردهای انگیزشی، استراتژی های یادگیری (شناختی و فرا شناختی) و برنامه ریزی منابع (مثل مدیریت زمان) می باشد (ممتازان، ۲۰۱۴) دانشجویان می توانند به کمک تجربه و تعقل روش های مختلف خودتنظیمی را فرا گرفته و جهت پیشرفت تحصیلی از آن بهره گیرند. (چی-کین لی جی، ۲۰۰۹) برای پیش بینی موفقیت یادگیرندگان و

راهبردهای نوجوانان نشان داد که با افزایش نمره فردی در راهبردهای انطباقی برای تنظیم شناختی هیجان‌ها سبک دلبستگی ایمن سازگاری اجتماعی افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، نتایج نشان داد که با کاهش امتیاز در راهبردهای ناسازگار برای تنظیم شناختی هیجان‌ها، سبک دلبستگی نایمن و سبک دلبستگی اجتنابی همراه است.

در مطالعه (پاداپو لوس، ۲۰۲۱) به بررسی عوامل موثر بر عزت نفس رفتاری در بین پیش دبستانی‌ها با استعداد یونان پرداخت هدف از این مطالعه تعیین رابطه ضریب هوشی، حوزه‌های خودپنداره و عوامل جمعیت شناختی با عزت نفس کودکان تیزهوش در سن ۵-۶ بود. نتایج کلی تایید کرد که جنسیت مرد، ضریب هوشی بالاتر، شایستگی تحصیلی و پذیرش مادر به طور قابل توجهی با عزت نفس ارتباط معنی داری داشت.

پور حسینی (۲۰۲۱) تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر مهارت حل مسئله و عزت نفس دانش آموزان را در مطالعه‌ای بررسی کرد، نتایج حاکی از آن بود که میانگین نمرات پس از آزمون دانش آموزان گروه آزمایش در مهارت‌های حل مسئله و عزت نفس نسبت به گروه کنترل به طور معنی داری بالاتر بود.

پژوهشی با عنوان نشخوار فکری انتقادی و فراشناخت‌های مرتبط به عنوان واسطه‌های رابطه بین کمال‌گرایی و عزت نفس انجام دادند. تحقیقات گذشته نشان داده است که کمال‌گرایی می‌تواند بر عزت نفس تأثیر منفی بگذارد. (فرن، مارینو و اسپادا، ۲۰۲۱)

پژوهشی با عنوان اعتماد به نفس: تفاوت‌های فردی در تکبر و شایستگی شناختی و فراشناختی انجام دادند. در حالی که برخی از افراد می‌توانند با اطمینان انتخاب‌های شایسته‌ای داشته باشند، برخی دیگر تصمیمات ضعیفی می‌گیرند اما به طور غیر قابل توجهی اعتماد به نفس دارند. (کلیمن، هوی و جیانگ، ۲۰۱۹).

مواد و روش‌ها

عوامل مؤثر بر آن تلاش‌های بسیاری صورت گرفته است. مهمترین پژوهش‌ها و الگوها در این زمینه بر راهبرد‌های انگیزشی و یادگیری دانشجویان و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی تأکید کرده است. (سیمپسون، ۲۰۰۸) فرایندهای انگیزشی تأثیر بسزایی بر کارکرد فراشناختی و شناختی دارد. این فرایندها می‌توانند به عنوان عامل مثبت و مؤثر در روند یادگیری و پیشرفت تحصیلی محسوب شوند. اهمیت این موضوع در پژوهش‌های متعدد تأیید شده است. داشتن عزت نفس و سازگاری اجتماعی از عناصر سلامت فردی و اجتماعی است. برای داشتن جامعه‌ای سالم و پویا همچنین ایجاد زمینه لازم جهت پیشرفت‌های علمی و اقتصادی و حوزه‌های مختلف، تربیت انسان‌هایی با احساس خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی بالا ضروری بوده و عدم توجه به آن ممکن است سبب به وجود آمدن نسلی تنبل و ناسازگار شود. همانطور که می‌دانیم ورود به دانشگاه یک رویداد مهم محسوب می‌شود و افراد مختلف با توجه به ویژگی‌های روان‌شناختی و محیطی واکنش‌های متفاوتی به این رویداد نشان می‌دهند. مخصوصاً که یک فرایند جدایی، سازگاری با محیط جدید همراه با ارتباطات اجتماعی نو شکل می‌گیرد. با توجه به اینکه در کشور ما قسمت اعظم مسئولیت یاددهی-یادگیری بر عهده معلمان است. و داشتن آگاهی از عوامل مؤثر بر فرایند یادگیری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. لذا انجام پژوهش‌هایی که بر اهمیت تأثیر راهبردهای شناختی و فراشناختی، انگیزش و سازگاری تأکید گردد و تلاش نماید اثر تعاملی حوزه‌های شناختی و انگیزشی را بررسی نماید حائز اهمیت است زیرا جهت یافتن روش‌های آموزش مناسب و مؤثر خودکارآمدی و سازگاری اجتماعی ضروری بوده است. در این مطالعه بدلیل اینکه فرایندهای انگیزشی تأثیر بسزایی بر کارکرد فراشناختی و شناختی دارد به بررسی عوامل شناختی و تأثیر آن بر عزت نفس و سازگاری اجتماعی می‌پردازد. (فارس‌یجانی، ۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی سازگاری اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در

بر سه شناسنامه راهبردهای یادگیری: این ابزار که راهبردهای شناختی و فراشناختی را می‌سنجد توسط کرمی (۱۳۸۱) ساخته شد. پرسشنامه از ۸۶ ماده تشکیل شده که ۴۹ ماده آن مربوط به راهبردهای شناختی و ۳۷ ماده دیگر مربوط به راهبردهای فراشناختی است. شیوه پاسخگویی به ماده‌ها به صورت پیوستاری از صفر تا ۹ است. راهبردهای شناختی به سه زیر مجموعه تکرار یا مرور، بسط یا گسترش معنایی و سازماندهی و راهبردهای فراشناختی به دو مجموعه دانش و کنترل خود و دانش و کنترل فرایند تقسیم شده‌اند. هر یک از زیرمجموعه‌های راهبردهای شناختی به دو دسته ویژه تکالیف ساده و ویژه تکالیف پیچیده تقسیم شده‌اند. زیر مجموعه‌های راهبردهای فراشناختی، دانش و کنترل خود به گروه‌های کوچک تقسیم نشده‌اند ولی راهبردهای دانش و کنترل فرایند به سه دسته شامل برنامه‌ریزی، کنترل و ارزشیابی و نظم‌دهی تقسیم شده است که مجموعه این ۱۰ راهبرد مجموعه راهبردهای یادگیری را تشکیل می‌دهد.

پایایی این پرسشنامه از طریق روش بازآزمایی و ضریب آلفا بدست آمده است. ثبات پرسشنامه راهبردهای یادگیری با فاصله سه هفته روی ۶۳ نفر از دانش‌آموزان پایه سوم دبیرستان (۳۲ نفر دختر و ۳۰ نفر پسر) به دست آمد. ضریب همبستگی بین نمره‌های اجرای اول و دوم نشان دهنده ثبات بالا برای کل راهبردها و راهبردهای فرعی است. راهبردهای فرعی (بین حداقل ۰/۸۵ و حداکثر ۰/۹۱ بوده است و پایایی بازآزمایی کل ۰/۹۸ بوده است (کرمی، ۱۳۸۱)

در بررسی اعتبار پرسشنامه بین سؤال‌های تحت پوشش هر حیطه همسانی دورنی محاسبه شده و ضریب آلفای محاسبه شده برای حیطه‌های فرعی بین ۰/۶۹ تا ۰/۸۸ بود که هر کدام در سطح بالایی قرار داشتند و بیانگر آن است که سؤال‌های طرح شده حیطه مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کنند (کرمی، ۱۳۸۱) در این بررسی ضریب آلفای کرونباخ راهبردهای شناختی راهبردهای فراشناختی (۰/۷۳۲، ۰/۷۴۶) بدست آمده است

این پژوهش با توجه به هدف آن از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها به صورت مقطعی می‌باشد. روش پژوهش در این مطالعه با توجه به عنوان توصیفی-تحلیلی می‌باشد.

معیارهای ورود به مطالعه: کلیه دانشجویانی که سال اول را تحصیلی را گذرانده باشند، بهره‌ی هوشی نرمال، و رضایت تایید شده در خصوص شرکت در طرح پژوهش. معیارهای خروج از مطالعه: ناقص تکمیل شدن ابزارها، نداشتن دقت کافی در تکمیل ابزارها و خروج آزمودنی از پژوهش هر زمان که تمایل داشت.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه مورد نظر کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز است. با توجه به اینکه روش پژوهش از نوع همبستگی است، حداقل تعداد حجم نمونه برای هر جامعه ۱۰۰ نفر می‌باشد. همچنین از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای برای انتخاب نمونه مورد نیاز در این بررسی استفاده می‌شود.

ابزار گردآوری داده‌ها

آزمون گروهی اشکال نهفته: آزمون گروهی شکل‌های نهفته بوسیله ویتکین و همکاران (۱۹۷۱) برای ارزیابی سبک‌های شناختی وابسته به زمینه/وابسته به زمینه تهیه شد. این آزمون شامل ۲۵ تصویر پیچیده است و از آزمودنی خواسته میشود در هر تصویر یکی از اشکال هندسی ساده فرم نمونه را که در درون یک طرح پیچیده نهفته است، پیدا کرده و پررنگ کند. میزان وابسته به زمینه و یا ناپسته به زمینه بودن مشخص میشود. نمره صفر سبک شناختی کاملاً وابسته به زمینه و نمره ۱۸ سبک شناختی کاملاً ناپسته به زمینه را نشان می‌دهد. بدین ترتیب دامنه نمرات از صفر تا ۱۸ پراکنده خواهد بود. ویتکن و همکاران پایایی آزمون گروهی اشکال نهفته را با روش بازآزمایی، ۰/۸۲ گزارش کردند.

استفاده قرار گرفته و اعتبار و قابلیت اطمینان نسخه اصلی (حسینی، ۱۳۹۵) و نسخه فارسی (سالوارانی، ۲۰۲۰) آن قبلاً تأیید شده است

اعتبار عزت نفس کوپر اسمیت با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ را برای نمره کلی آزمون گزارش شده است. همچنین جهت سنجش روایی بین نمره کل آزمون با خرده مقیاس روان آزردگی در آزمون شخصیت آیسنک، روایی واگرایی منفی و معنادار، و با خرده مقیاس برون گرایی، روایی همگرایی مثبت معنادار را نشان داده است. دمووند سون و همکاران (۲۰۰۶) نیز ضریب همسانی درونی ۰/۶۸ تا ۰/۹۰ را برای آزمون عزت نفس کوپر اسمیت گزارش کرده اند. کوپر اسمیت و همکاران (۱۹۹۰) ضریب بازآزمایی را بعد از پنج هفته، ۰/۸۸ و بعد از سه سال ۰/۷۰ گزارش کرده اند. برومند (۱۳۸۰) ضریب بدست آمده توسط محقق در این پژوهش ۰/۷۴۲ میباشد

یافته ها

میانگین نمرات سبک های شناختی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز ۱۲، ۱۴۱؛ انحراف معیار ۱۱، ۵۸؛ کمینه ۱۰، ۷ و بیشینه ۱۶۵ است میانگین نمرات راهبردهای شناختی دانشجویان ۱۷۹، ۵۳؛ انحراف معیار ۱۹، ۸۴؛ کمینه ۱۲۳ و بیشینه ۲۱۹ است. همچنین میانگین نمرات راهبردهای فراشناختی ۱۳۷، ۹۴؛ انحراف معیار ۱۴، ۶۵؛ کمینه ۹۸ و بیشینه ۱۶۱ است. میانگین نمرات عزت نفس در دانشجویان ۳۸، ۳۷؛ انحراف معیار ۹، ۴۰؛ کمینه ۱۵ و بیشینه ۵۰ است. میانگین نمرات سازگاری اجتماعی ۴۹، ۰۰؛ انحراف معیار ۵، ۹۸؛ کمینه ۲۶ و بیشینه ۵۹ است.

متغیر کانونی برابر با مقدار ۰، ۶۳۶۹۴ است که با یک درصد مناسب یعنی ۹۸، ۳۷۴۹۶٪ از همبستگی کل دیده می شود. مقدار ویژه ۰، ۶۸۲۶۲ برای این متغیر کانونی بدست آمده است. بنابراین این جدول نشان می دهد که فرضیه ما که وجود ارتباط بین متغیرها را در نظر گرفته بود، درست است و فرض صفر رد می شود.

پرسشنامه سازگاری اجتماعی: این مقیاس توسط سینهها و سینگ (۱۹۹۳) به منظور تعیین سازگاری اجتماعی و هیجانی و تحصیلی ساخته و توسط کرمی (۱۹۹۸) ترجمه شده است. فرم ۶۰ سؤالی آن به صورت بله و خیر می باشد. نمره بین ۰ تا ۱۸ نشانه سازگاری اجتماعی پایین، نمره بین ۱۸ تا ۲۷ نشانه سازگاری متوسط و نمره بین ۲۷ به بالا نشانه سازگاری بالا می باشد. سازندگان آزمون ضریب پایایی این آزمون با روش های دو نیمه کردن و بازآزمایی و کودر ریچادسون به ترتیب ۰/۹۵ و ۰/۹۳ و ۰/۹۴ به دست آورده اند و همچنین روایی محتوای این آزمون را بیست نفر از متحصان روان شناسی تأیید کردند. در پژوهش خان خانی زاده و باقری (۱۳۹۱) پایایی خرده مقیاس سازگاری اجتماعی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ به دست آمد و روایی به روش تحلیل عاملی تأییدی گزارش شده است (باقریان، ۹۸) در این بررسی ضریب همبستگی سازگاری اجتماعی ۰/۷۰۸ میباشد.

پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (SEI)

پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) به منظور سنجش میزان احساس ارزشمندی دانش آموزان و دانشجویان در زمینه های اجتماعی و تحصیلی ساخته شده است. او با این فرض که عزت نفس خصیصه ای نسبتاً ثابت است بر اساس تجدید نظری که روی مقیاس راجرز و دایموند (۱۹۵۴) انجام داد آن را تهیه کرده است.

این مقیاس شامل ۵۸ گویه است که ۸ گویه آن، دروغ سنج و ۵۰ گویه آن برای اندازه گیری عزت نفس است. بدین صورت جمع امتیاز حاصل از این ابزار بین صفر تا ۵۰ است. نمرات ۲۶ یا کمتر از آن بیانگر عزت نفس ضعیف، نمرات بین ۲۷ تا ۴۳ حاکی از سطح متوسط عزت نفس و نمرات ۴۴ و بالاتر از آن، نشان دهنده سطح عزت نفس بالاتر است (دارک، ۲۰۱۷). مقیاس عزت نفس کوپر اسمیت شامل چهار زیرمقیاس عزت نفس عمومی، عزت نفس اجتماعی (همسالان)، عزت نفس خانوادگی و عزت نفس آموزشی (مدرسه) است. این ابزار به طور مکرر مورد

جدول ۱. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

Table 1. Correlation between research variables

متغیر	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	مربعات فرضیه	خطای مربعات	F	F معنی داری
راهبردهای شناختی	۰,۳۳۲۸۴	۰,۳۲۸۸۵	۱۶۴۱,۶۴۵۰۰	۱۳۷,۵۹۶۷۲	۱۰,۵۷۴۷۴	۰,۰۰۰
راهبردهای فراشناختی	۰,۴۰۲۱۴	۰,۳۷۷۲۰	۱۰۳۰,۵۸۰۰۰	۲۲۹,۹۱۷۳۷	۱۴,۴۸۲۳۹	۰,۰۰۰
عزت نفس	۰,۲۳۵۸۲	۰,۲۰۴۷۳	۶۳۷,۵۹۶۷۲	۸۷,۴۷۱۰۶	۴,۴۸۲۳۹	۰,۰۳۵
سازگاری اجتماعی	۰,۲۹۲۱۶	۰,۲۷۱۳۶	۸۲۲,۷۶۰۴	۱۰۱,۴۱۹۲۰	۸,۶۲۷۸۱	۰,۰۰۱
سبک شناختی	۰,۵۴۰۹۴	۰,۵۳۷۶۱	۳۸۲۲۶,۱۲۵۰۰	۳۷۳,۱۹۹۳۴	۱۰۲,۴۲۸۱۷	۰,۰۰۰

با توجه به جدول ذیل در سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ آزاد اسلامی واحد اهواز با استفاده از تی تست رابطه بین سبکهای شناختی راهبردهای شناختی، فراشناختی، سازگاری اجتماعی و عزت نفس و سازگاری اجتماعی در دانشجویان دانشگاه معنادار وجود دارد.

جدول ۲. رابطه متغیرهای پژوهش

Table 2. The relationship between research variables

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار	حد پایین	حد بالا	T	درجه آزادی	معناداری
راهبردهای شناختی، فراشناختی و سازگاری اجتماعی	۹۲,۱۲۰	۱۲,۹۸	۱,۲۹	۸۹,۵۴	۹۴,۶۹	۷۰,۹۳	۹۹	۰,۰۰۰
راهبردهای شناختی و فراشناختی - عزت نفس	۲۷۹,۱۰	۲۹,۲۹	۲,۹۲	۲۷۳,۲۸	۲۸۴,۹۱	۹۵,۲۵	۹۹	۰,۰۰۰
سبکهای شناختی و عزت نفس	۱۰۲,۷۵۰	۱۳,۲۳	۱,۳۲	۱۰۰,۱۲	۱۰۵,۳۷	۷۷,۶۵۹	۹۹	۰,۰۰۰
سبکهای شناختی و سازگاری اجتماعی	۶۳,۷۳۰	۲۳۹۷۱	۲,۳۹	۵۸,۹۷	۶۸,۴۸	۲۶,۵۸	۹۹	۰,۰۰۰

فرن، مارینو و اسپادا (۲۰۲۱) کلیتمن، هوی و جیانگ (۲۰۱۹) همسو و هماهنگ است.

سبک شناختی یک سازه فرضی است که برای توضیح فرآیند میانجیگری بین محرکها و پاسخها ایجاد شده است. اصطلاح سبک شناختی به ویژگیهایی اشاره دارد که از طریق آن افراد محیط را سازماندهی مفهومی می کنند. دیدگاه هاروی (۱۹۶۱) می گوید: «سبک شناختی به روشی اطلاق می شود که فردی محرکها را فیلتر و پردازش

بحث و نتیجه گیری

با توجه به تایید فرض وجود رابطه بین سبک شناختی راهبردهای شناختی و فراشناختی و عزت نفس در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی (T=۹۵,۲۵) در این بررسی نتایج با پژوهشهای غفاری و زکیانی (۱۳۹۸) افشاری (۱۳۹۸) باقریان، نادری و اصغری گنجی (۱۳۹۸) سعیدزاده، رئیسون و محمدی (۱۳۹۷) اعتمادی نایینی، زارع و خالقی پور (۱۳۹۵) حیدری، امینی ناغانی و شیروانی شیر (۱۳۹۳) پاداپو لوس (۲۰۲۱) پور حسینی (۲۰۲۱)

احساس اعتماد بیشتری کنند (پورتر و زلکوویتس^۱، ۲۰۱۹).

بین سبک های شناختی و سازگاری اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به نتایج جدول فوق سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده است می توان چنین گفت که بین سبک های شناختی و سازگاری اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد. نتایج این فرضیه با پژوهشهای ظهیری و آهی (۱۴۰۰) شیخ احمدی، زندی و اکبری (۱۳۹۹) تیموری و محمدی احمدآبادی (۱۳۹۶) گل محمدنژاد و رحیمی (۱۳۹۵) فارسجانی (۲۰۲۲) سنگانی، مکوندی و عسگری (۲۰۱۹) همسو و هماهنگ است.

سازگاری اجتماعی کوششی است که فرد برای کنار آمدن با استانداردها، ارزش ها و نیازهای یک جامعه به منظور پذیرفته شدن انجام می دهد. می توان آن را به عنوان یک فرآیند روانی تعریف کرد. این شامل کنار آمدن با استاندارد و ارزش جدید است.

بین راهبردهای شناختی و فراشناختی و عزت نفس در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به نتایج جدول فوق سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده است می توان چنین گفت که بین راهبردهای شناختی و فراشناختی و عزت نفس دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد.

نتایج این فرضیه با پژوهشهای غفاری و زکیانی (۱۳۹۸) افشاری (۱۳۹۸) باقریان، نادری و اصغری گنجی (۱۳۹۸) سعیدزاده، رئیسون و محمدی (۱۳۹۷) اعتمادی نایینی، زارع و خالقی پور (۱۳۹۵) حیدری، امینی ناغانی و شیروانی شیرینی (۱۳۹۳) پاداپو لوس (۲۰۲۱) پور حسینی

می کند تا محیط معنای روان شناختی پیدا کند» (گامبز و اسکرودرز، ۲۰۲۰)

بین سبک های شناختی و عزت نفس دانشجویان دانشگاه اسلامی آزاد واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به نتایج جدول فوق سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده است می توان چنین گفت که بین سبک های شناختی و عزت نفس دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه معنادار وجود دارد.

نتایج این فرضیه با پژوهشهای اعتمادی نایینی، زارع و خالقی پور (۱۳۹۵) حیدری، امینی ناغانی و شیروانی شیرینی (۱۳۹۳) پاداپو لوس (۲۰۲۱) پور حسینی (۲۰۲۱) فرن، مارینو و اسپادا (۲۰۲۱) کلیتمن، هوی و جیانگ (۲۰۱۹) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می توان گفت، سبک های شناختی تحت تأثیر عوامل بسیاری از جمله اطلاعات قبلی، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، تفکر، نگرش و هوش و غیره قرار دارند. یکی از مهم ترین پیشرفت ها در آموزش و پرورش حاصل تحقیقات قابل توجهی در زمینه سبک شناختی است که تشخیص می دهد که یادگیرندگان در کلاس های درس تفاوت های مختلفی در سبک شناختی خود دارند. برای آموزش و یادگیری مؤثرتر، مربیان و فراگیران باید این تفاوت های فردی و چگونگی تأثیر آن ها بر فرآیند یادگیری را بهتر درک کنند و از آنها قدردانی کنند. درک ترجیحات سبک شناختی فردی پیامدهای مهمی برای یادگیرندگان دارد: به آنها کمک می کند تا از خود، توانایی های خود، نحوه یادگیری، نحوه تفکر و دلیل تفاوتشان با همسالان آگاه شوند. همچنین به آن ها در برنامه ریزی یادگیری و توسعه استراتژی هایی که با موقعیت های مختلف یادگیری کنار می آیند کمک می کند تا یادگیری را معنادارتر و مؤثرتر کند. این آگاهی اثرات روانی مثبتی برای فراگیران دارد. آنها می توانند عزت نفس و انگیزه به دست آورند و نسبت به خود

دارد. ترکیب این عوامل سبب بهبود عملکرد تحصیلی و افزایش عزت نفس تحصیلی آنها خواهد شد.

۴- باورهای فراشناختی و راهبردهای کنترل فکر ناسازگارانه موجب تفسیر غلط رویدادها، انتخاب راهبردهای مقابله ای ناکامد شده که خود موجب آسیب روانی و کاهش عزت نفس خواهد شد. بنابراین کاربرد بالینی حاصل از نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که می‌توان با تغییر فراشناخت و آموزش مهارت‌ها و راهبردهای سازگاری اجتماعی باعث افزایش رفتارهای مقابله ای انطباقی و بهبود وضعیت سلامت روانی دانش‌آموزان کمک کرد.

References

- Afshari, Ali. (2018). Effectiveness of metacognitive strategies on improving academic performance and social adjustment of students with academic failure problem, *Bimonthly Scientific-Research Strategies in Medical Sciences*, Volume 12, Number 5, Pages 133-142.
- Asgari Fariba, Mirzaei Maryam, Tabari Rasool, Kazemnejad Lili Ehsan. 1395. Investigating the status of self-esteem dimensions among students of Gilan University of Medical Sciences. *Research in medical science education*; 8 (2): 18-26
- Asmian, f, 2004. The relationship between cognitive styles and self-regulated learning factors and academic achievement of second grade middle school students in Tabriz. Master's thesis, Tabriz University. [Persian]
- Bagharian Shaban Ali; Naderi, Habibullah, Asghari Ganji, Asgari. (2018). The effectiveness of teaching cognitive and metacognitive styles on learning, social self-efficacy and social adaptation of students. *Bimonthly Scientific-Research Education Strategies in Medical Sciences*, Volume 12, Number 5, Pages 39-50.

(۲۰۲۱) فرن، مارینو و اسپادا (۲۰۲۱) کلیتمن، هوی و جیانگ (۲۰۱۹) همسو و هماهنگ است.

عزت نفس یکی از نیازهای اساسی انسان در تمام جنبه های زندگی به ویژه در شرایط استرس زا است. به عبارت دیگر عزت نفس نشان دهنده میزان لیاقت نسبت به خود است. محققان عزت نفس را عاملی کلیدی در وضعیت روانی افراد می دانند و معتقدند نیازهای اساسی انسان تا زمانی که یاد نگیرند برای تایید خود ارزش قائل شوند برآورده نمی شود. علاوه بر این، عزت نفس بر روابط خانوادگی و اجتماعی تأثیر می گذارد و عاملی کلیدی است که استرس روحی و روانی را متعادل می کند (لائو، چان و لام^۲، ۲۰۱۸). ایزلی^۳ گزارش داد که رفتارهای ناسازگار و غیرعادی در زندانیان به طور قابل توجهی بر سلامت روان خود و سایر زندانیان تأثیر می گذارد، بنابراین کیفیت زندگی خانواده و بستگان آنها پس از آزادی از زندان ادامه می یابد (ترکمن و میری، ۲۰۲۰).

پیشنهادهای کاربردی

- ۱- در شرایط آموزشی، بر فعالیت دانش آموزان در یادگیری تأکید شود نه بر پیشرفت آنان، زیرا تأکید بر فعالیت یادگیری، به جای تأکید بر درستی و نادرستی پاسخ، برانگیزنده ی کوششهای دانش آموزان است.
- ۲- چون راهبردهای فراشناختی از جمله مهارت های روان شناختی سطح عالی ذهن هستند که تقویت نمودن آنها احتمالاً به توانمندسازی درونی و آگاهی های درونی افراد کمکی کند، بر این اساس آموزش چنین راهبردهایی احتمالاً به تقویت توانمندی درونی دانش آموزان، مانند توانایی احساس کنترل بیشتر، افزایش اعتماد به نفس و عزت نفس و همچنین انجام هدف گزینی منجر می شود.
- ۳- از آنجایی که مهارت های فراشناختی شامل آگاهی و دانش، روش ها و فرایندهای شناختی یادگیری و نیز شامل روش های کنترل و نظارت بر یادگیری است، نقش بسیار مهمی در بهبود و گسترش عملکردهای شناختی

^۳ Easley

^۲ Lau, Chan & Lam

- in the Rosenberg Self-Esteem Scale. *Assessment*, 27(2), 404-418.
- Ghaffari, Saeed; Zakiani, Sholah. (2018). The relationship between metacognitive beliefs and the level of personal and social adjustment of librarians of Iran University of Medical Sciences, Pyavard Salamat, Volume 13, Number 1, Pages 24-33.
- Gul Mohammadnejad Bahrami, Gholamreza; Rahimi, Elmira. (2015). Investigating the effectiveness of teaching metacognitive strategies on social adaptation and social self-efficacy of female high school students in Nakhdeh city, ninth year, number 35.
- Hosseini Maryam, Basiri Moghadam Mohammad, Graminejad Nene, Soleimani Moghadam, 2019. Investigating the self-esteem of students participating in the retreat ceremony of Gonabad University of Medical Sciences in 2014. *Rafsanjan University of Medical Sciences*; 17 (10): 12-901.
- Heydari, Mohammad Hossein; Amini Naghani, Shahriar; Shirvani Shiri, Ali. (2013). The role of self-efficacy, self-regulation (cognitive and meta-cognitive strategies) and self-esteem in the academic performance of third-year experimental science students in Shahrekord high schools, *New Educational Approaches*, Volume 9, Number 2, Series 2, Pages 89-102.
- Karmi, Bakhtiar, Karmi, Azadullah and Hashemi, Nizam (2012). Effectiveness of teaching cognitive and metacognitive strategies on creativity, motivation to progress and academic self-concept. *Innovation and creativity in humanities* (121-139).
- Kleitman, S., Hui, J. S. W., & Jiang, Y. (2019). Confidence to spare: Individual Corradi, D., & Levrau, F. (2021). Social adjustment and dynamics of segregation in higher education—Scrutinising the role of open-mindedness and empathy. *International Journal of Intercultural Relations*, 84, 12-26.
- Chi-Kin Lee J, Zhonghua Z, Y H. 2009 . Examining Hong Kong students' motivational beliefs, strategy use and their relations with two relational factors in classrooms. *An International Journal of Experimental Educational Psychology*; 29:685-700.
- Duruk N, Kurban NK, Kurban O. 2017 . An example of nursing students' self-esteem: Does university education make a difference? *Int J Caring Sci*; 10(3):1577. http://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/52_duruk_original_10_3.pdf
- Etamadi Naini, Mohammad Ali; Zare, Mohammad; Khaleghipour, Shahnaz. (2015). Investigating the relationship between cognitive styles, cognitive-metacognitive strategies with self-esteem and self-efficacy in the second year high school students of Mobarakeh city, the fourth scientific research conference of educational sciences and psychology, social and cultural harms of Iran, Tehran.
- Fearn, M., Marino, C., Spada, M. M., & Kolubinski, D. C. (2021). Self-critical rumination and associated metacognitions as mediators of the relationship between perfectionism and self-esteem. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 1-20.
- Ferguson, S., Brass, N. R., Medina, M. A., & Ryan, A. M. (2022). The role of school friendship stability, instability, and network size in early adolescents' social adjustment. *Developmental psychology*.
- Gnambs, T., & Schroeders, U. (2020). Cognitive abilities explain wording effects

teaching effective and assertive communication skills on the social adjustment of medical students. *Journal of Cognitive Psychology and Psychiatry*; 1 (3): 15-30

Sangani, A., Makvandi, B., Asgari, P., & Bakhtiarpour, S. (2019). Modeling Structural Relationships of Metacognitive States with Tendency to Virtual Networks through Mediating of Social Adjustment in Gifted Students. *Avicenna Journal of Neuro Psycho Physiology*, 6(3), 149-157.

Sheikh Ahmadi, Jamal; Zandi, Farzad; Akbari, Maryam; Yar Ahmadi, Yahya. (2019). Development of a structural model of social adaptation based on academic self-efficacy and family functioning with the mediation of metacognitive strategies. *Educational Psychology Quarterly*, Volume 16, Number 56, Pages 281-305.

Smith, E. S. (2001). The relationship between learning style and cognitive style. *Journal of Personality and Individual Differences*, 77, 434-445.

differences in cognitive and metacognitive arrogance and competence. *Metacognition and Learning*, 14(3), 479-508.

Mumtazan M, Mahmoudi N, Baghban M, Hosseini Ahangari S. 2014. Comparison of depression and mental health of new students of Abadan Faculty of Medical Sciences in two consecutive academic years 91-92 and 92-93. *Journal of Educational Development Jundishapur*; 6 (4): 372-7.

Papadopoulos, D, 2021. Examining the Relationships among Cognitive Ability, Domain-Specific Self-Concept, and Behavioral Self-Esteem of Gifted Children Aged 5–6 Years: A Cross-Sectional Study. *Pourhossion; Afrasyab, Narimani;*

Mohammad Hejazi; Masoud, Fumani; Entesar Gholamhosein, 2021. The Effects of Cognitive and Metacognitive Strategies Training on Problem-solving Skills and Self-esteem in Students. *Journal of school Psychology*; 9(4):34-45

Rezaei Ali Hossein, Yahyazadeh Hossein, Parveen Sattar, 1393. Effectiveness of